

RETTENS DOM (Femte Afdeling)

1. februar 2001 *

I sag T-1/99,

T. Port GmbH & Co. KG, Hamburg (Tyskland), ved advokat G. Meier,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved K.-D. Borchardt og H. van Vliet, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt,

angående en påstand om erstatning for det tab, som sagsøgeren har lidt som følge af indførelsen af ordningen med eksportcertifikater ved Kommissionens forordning (EF) nr. 478/95 af 1. marts 1995 om supplerende bestemmelser for anvendelsen af Rådets forordning (EØF) nr. 404/93, for så vidt angår ordningen

* Processprog: tysk.

vedrørende toldkontingentet for indførelse af bananer til Fællesskabet og om ændring af forordning (EØF) nr. 1442/93 (EFT L 49, s. 13),

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, R. García-Valdecasas, og dommerne P. Lindh og J.D. Cooke,

justitssekretær: ekspeditionssekretær B. Pastor,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 27. juni 2000,

afsagt følgende

Dom

Relevante retsregler

- ¹ Rådets forordning (EØF) nr. 404/93 af 13. februar 1993 om den fælles markedsordning for bananer (EFT L 47, s. 1) har i afsnit IV erstattet de forskellige nationale ordninger med en fælles ordning for samhandel med tredjelande.

2 Artikel 17, stk. 1, i forordning nr. 404/93 bestemmer følgende:

»Indførsel af bananer til Fællesskabet kræver forelæggelse af en importlicens, der udstedes af medlemsstaterne til enhver person, der anmoder herom, uanset hvor i Fællesskabet den pågældende er etableret, med forbehold af de særlige bestemmelser, der er fastsat med henblik på gennemførelsen af artikel 18 og 19.«

3 Artikel 18, stk. 1, i forordning nr. 404/93 bestemte i sin oprindelige version, at der hvert år åbnedes et toldkontingent på 2 mio. tons nettovægt for indførsel af bananer fra andre tredjelands- end AVS-staterne (herefter »tredjelandssbananer«) og ikke-traditionelle indførsler af bananer fra AVS-staterne (herefter »ikke-traditionelle AVS-bananer«). Inden for rammerne af dette kontingent var indførsler af tredjelandssbananer pålagt en told på 100 ECU pr. ton og indførsler af ikke-traditionelle AVS-bananer en nultold.

4 I artikel 19, stk. 1, i forordning nr. 404/93 fordeltes toldkontingentet, der blev åbnet med 66,5% til erhvervsdrivende, der havde markedsført tredjelandssbananer og/eller ikke-traditionelle AVS-bananer (kategori A), 30% til erhvervsdrivende, der havde markedsført EF-bananer og/eller traditionelle AVS-bananer (kategori B), og 3,5% til erhvervsdrivende, der var etableret i Fællesskabet, og som siden 1992 var begyndt at markedsføre andre bananer end EF- og/eller traditionelle AVS-bananer (kategori C).

5 Ved artikel 20 i forordning nr. 404/93 blev det pålagt Kommissionen at vedtage gennemførelsesbestemmelserne for afsnit IV.

- 6 Herefter vedtog Kommissionen forordning (EØF) nr. 1442/93 af 10. juni 1993 om gennemførelsesbestemmelser for EF's importordning for bananer (EFT L 142, s. 6).
- 7 Den 19. februar 1993 anmodede Republikken Columbia, Republikken Costa Rica, Republikken Guatemala, Republikken Nicaragua og Republikken Venezuela Kommissionen om at indlede rådslagninger i henhold til artikel XXII, stk. 1, i den almindelige overenskomst om told og udenrigshandel (herefter »GATT«) vedrørende forordning nr. 404/93. Da rådslagningerne ikke førte til en løsning, indledte de nævnte stater i april 1993 den procedure for bilæggelse af tvister, der er fastsat i GATT, artikel XXIII, stk. 2.
- 8 Den 18. januar 1994 fremlagde det panel, som blev nedsat som led i denne procedure, en rapport, hvori det konkluderede, at den ved forordning nr. 404/93 indførte importordning var uforenelig med bestemmelserne i GATT. Denne rapport blev ikke vedtaget af GATT's kontraherende parter.
- 9 Den 28. og 29. marts 1994 nåede Fællesskabet til en ordning med Republikken Columbia, Republikken Costa Rica, Republikken Nicaragua og Republikken Venezuela, den såkaldte rammeaftale om bananer (herefter »rammeaftalen«).
- 10 I punkt 1 i rammeaftalens anden del fastsætter denne det samlede basistoldkontingent til 2 100 000 tons for 1994 og til 2 200 000 tons for 1995 og følgende år, idet denne mængde dog vil kunne forhøjes som følge af udvidelsen af Fællesskabet.

11 I punkt 2 fastsætter rammeaftalen de procentdele af dette kontingent, der tildeles henholdsvis Columbia, Costa Rica, Nicaragua og Venezuela. Disse stater får 49,4% af det samlede kontingent, mens Den Dominikanske Republik og de øvrige AVS-stater tildeles 90 000 tons for ikke-traditionelle indførsler, og resten tilkommer de øvrige tredjelande.

12 I punkt 6 bestemmes bl.a.:

»Leverandørlande, for hvilke der er fastsat et kontingent, kan udstede særlige eksportlicenser på indtil 70% af deres kontingent. Sådanne licenser er en betingelse for, at Fællesskabet kan udstede licenser til 'kategori A'- og 'kategori C'-erhvervsdrivende med henblik på indførsel af bananer fra de pågældende lande.

Tilladelsen til at udstede særlige eksportlicenser gives af Kommissionen på en sådan måde, at det bliver muligt at forbedre regelmæssigheden og stabiliteten i handelsforbindelserne mellem producenter og importører, og på betingelse af, at eksportlicenserne udstedes uden nogen forskelsbehandling af de erhvervsdrivende.«

13 I punkt 7 fastsættes toldsatsen inden for kontingentet til 75 ECU pr. ton.

14 Punkt 10 og 11 lyder således:

»Aftalen indføjes i Fællesskabets 'schedule' for forhandlingerne inden for Uruguay-runden.

Aftalen er udtryk for en bilæggelse af meningsforskellene vedrørende EF's bananordning mellem Columbia, Costa Rica, Venezuela, Nicaragua og Fællesskabet. Parterne i aftalen undlader at søge GATT-panelrapporten herom vedtaget.«

- 15 Rammeaftalens punkt 1 og 7 er indsat i bilag LXXX til GATT 1994, som indeholder en liste over Fællesskabets toldindrømmelser. GATT 1994 udgør igen bilag 1 A til overenskomsten om oprettelse af Verdenshandelsorganisationen (WTO). Et bilag til dette bilag LXXX indeholder rammeaftalen.

- 16 Den 22. december 1994 vedtog Rådet enstemmigt afgørelse 94/800/EF om indgåelse på Det Europæiske Fællesskabs vegne af de aftaler, der er resultatet af de multilaterale forhandlinger i Uruguay-rundens regi (1986-1994), for så vidt angår de områder, der hører under Fællesskabets kompetence (EFT L 336, s. 1).

- 17 Ifølge denne afgørelses artikel 1, stk. 1, godkendes herved på Fællesskabets vegne, for så vidt angår den del, der hører under Fællesskabets kompetence, bl.a. overenskomsten om oprettelse af WTO samt de aftaler, som er indeholdt i bilag 1, 2 og 3 til denne overenskomst, som omfatter GATT 1994.

- 18 Den 22. december 1994 vedtog Rådet forordning (EF) nr. 3290/94 om de tilpasninger og overgangsforanstaltninger, der er nødvendige i landbrugssektoren for gennemførelsen af de aftaler, som er indgået under de multilaterale handelsforhandlinger i Uruguay-rundens regi (EFT L 349, s. 105). Denne forordning indeholder et bilag XV om bananer, hvori det bestemmes, at artikel 18, stk. 1, i

forordning nr. 404/93 ændres således, at toldkontingentets størrelse for 1994 fastsættes til 2 100 000 tons og for de følgende år til 2 200 000 tons. Inden for rammerne af dette toldkontingent opkræves der en told på 75 ECU pr. ton for indførsel af tredjelandsbananer.

- 19 Den 1. marts 1995 vedtog Kommissionen forordning (EF) nr. 478/95 om supplerende bestemmelser for anvendelsen af forordning nr. 404/93 for så vidt angår ordningen vedrørende toldkontingentet for indførsel af bananer til Fællesskabet og om ændring af forordning nr. 1442/93 (EFT L 49, s. 13). Ved forordning nr. 478/95 træffes de fornødne foranstaltninger til gennemførelsen af rammeaftalen på et grundlag, der ikke længere er midlertidigt.
- 20 Forordning nr. 478/95 bestemmer i artikel 1, stk. 2:

»Toldkontingentet for indførsel af bananer fra tredjelande og for ikke-traditionelle AVS-bananer, jf. artikel 18 og 19 i [forordning nr. 404/93], opdeles i særkvoter, som tildeles de i bilag I til nærværende forordning anførte lande eller grupper af lande [...]«

- 21 Bilag I omfatter tre skemaer: Det første gengiver de procentsatser af toldkontingentet, der er forbeholdt de latinamerikanske stater i rammeaftalen, det andet indeholder en fordeling af kontingentet på 90 000 tons ikke-traditionelle AVS-bananer, og det tredje bestemmer, at alle andre tredjelande får 50,6% af kontingentet.

22 Artikel 3, stk. 2, i forordning nr. 478/95 bestemmer:

»For varer med oprindelse i Colombia, Costa Rica eller Nicaragua gælder det desuden, at ansøgningen om importlicens vedrørende kategori A og C, jf. artikel 9, stk. 4, i [forordning nr. 1442/93], kun tages i betragtning, hvis den ledsages af et gyldigt eksportcertifikat, der omfatter en mængde, som mindst svarer til de pågældende varer, og som er udstedt af de bemyndigede myndigheder [...]«.

23 Ved dom af 10. marts 1998 i sagen Tyskland mod Rådet (sag C-122/95, Sml. I, s. 973, herefter »dommen i sagen Tyskland mod Rådet«), annullerede Domstolen artikel 1, stk. 1, første led, i afgørelse 94/800, idet Rådet herved godkendte indgåelsen af rammeaftalen, for så vidt som aftalen fritager de erhvervsdrivende i kategori B for den ordning med eksportlicenser, som den fastsætter.

24 I denne dom fastslog Domstolen vedrørende den nævnte fritagelse, at anbringendet om tilsidesættelse af princippet om forbud mod forskelsbehandling i EF-traktatens artikel 40, stk. 3, andet afsnit (efter ændring nu artikel 34, stk. 2, andet afsnit, EF), var begrundet (præmis 72). Den kom til denne konklusion efter at have fastslået for det første, at de erhvervsdrivende i kategori B, på samme måde som de erhvervsdrivende i kategori A og C, havde fordel af forhøjelsen af toldkontingentet og den samtidige nedsættelse af tolden som aftalt i rammeaftalen, og for det andet, at begrænsningerne og forskelsbehandlingen, der ramte erhvervsdrivende i kategori A og C, og som var en følge af den ved forordning nr. 404/93 indførte importordning for bananer, også bestod med hensyn til den del af kontingentet, der svarede til denne forhøjelse (præmis 67).

25 Domstolen fandt, at Rådet under disse omstændigheder Rådet, for at det kunne begrunde anvendelsen af en sådan foranstaltning som fritagelsen af de erhvervs-

drivende i kategori B for ordningen med eksportlicenser, skulle have godtgjort, at den ligevægt, der blev forrykket ved forhøjelsen af toldkontingentet og den samtidige nedsættelse af tolden, kun havde kunnet genskabes ved at give de erhvervsdrivende i kategori B en væsentlig fordel, altså kun ved at indføre en ny differentieret behandling til skade for andre kategorier erhvervsdrivende (præmis 68). Domstolen fandt, at Rådet, for så vidt som det havde henvist til, at den nævnte ligevægt var blevet forrykket, og blot havde påstået, at den nævnte fritagelse var berettiget, fordi det var nødvendigt at genskabe denne ligevægt, ikke dermed havde ført dette bevis (præmis 69).

- 26 I dom af 10. marts 1998 (forenede sager C-364/95 og C-365/95, T. Port, Sml. I, s. 1023, herefter »T. Port-dommen«) fastslog Domstolen, efter at den i det væsentlige havde fulgt samme argumentation som i dommen i sagen Tyskland mod Rådet:

»[Forordning nr. 478/95] er ugyldig, for så vidt som den i artikel 3, stk. 2, kun pålægger de erhvervsdrivende i kategori A og C pligt til at indhente eksportlicenser til indførsel af bananer med oprindelse i Columbia, Costa Rica og Nicaragua.« (punkt 2 i domskonklusionen)

Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

- 27 Sagsøgeren er en frugtimporterende virksomhed med hjemsted i Tyskland, som i en årrække har forhandlet bananer fra tredjelande. Sagsøgeren var erhvervsdrivende i kategori A.

- 28 På et tidspunkt, der ikke er nærmere oplyst af sagsøgeren, indgik denne kontrakter med producenter i Costa Rica om levering af bananer, der skulle afsættes i Fællesskabet. Sagsøgeren har forklaret, at virksomheden i dette øjemed måtte købe eksportlicenser i denne stat.
- 29 Ved stævning registreret på Rettens Justitskontor den 4. januar 1999 har sagsøgeren anlagt nærværende erstatningssøgsmål.
- 30 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten (Femte Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling.
- 31 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret Rettens spørgsmål i retsmødet den 27. juni 2000.

Parternes påstande

- 32 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

— Fællesskabet tilpligtes at erstatte sagsøgerens tab, der udgør 828 337,10 DEM, hvilket svarer til prisen for de eksportlicenser, som selskabet måtte købe.

T. PORT MOD KOMMISSIONEN

- Fællesskabet tilpligtes at erstatte sagsøgerens tab, der udgør 126 356,80 DEM, hvilket svarer til udgifterne til finansiering af købet af de nævnte licenser.

- Erstatningen forhøjes med renter på 4% fra tidspunktet for sagens anlæg.

- Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

33 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

- Sagen afvises, subsidiært frifindes Kommissionen.

- Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Formaliteten

Parternes argumenter

- 34 Kommissionen har uden formelt at nedlægge en afvisningspåstand i medfør af artikel 114, stk. 1, i Rettens procesreglement bestridt, at sagen kan antages til realitetsbehandling, idet sagsøgeren ikke har ført tilstrækkeligt bevis for, at det påståede tab er indtrådt og tabets størrelse og heller ikke for årsagsforbindelsen mellem den påståede ulovlige adfærd og dette tab.
- 35 Sagsøgeren har heroverfor anført, at den dokumentation, der er vedlagt selskabets skriftlige indlæg, i tilstrækkeligt omfang godtgør, at disse to betingelser for, at Fællesskabet ifalder ansvar uden for kontrakt, er opfyldt.

Rettens bemærkninger

- 36 Det bemærkes, at ifølge artikel 19 i EF-statutten for Domstolen og artikel 44, stk. 1, litra c), i Rettens procesreglement skal stævningen indeholde en angivelse af søgsmålets genstand og en kort fremstilling af søgsmålsgrundene.
- 37 Disse angivelser skal være tilstrækkeligt klare og præcise til, at sagsøgte kan tilrettelægge sit forsvar, og Retten i givet fald på det således foreliggende grundlag

kan tage stilling til sagen. Af retssikkerheds- og retsplejehensyn er det en forudsætning for, at en sag kan antages til realitetsbehandling, at de væsentlige faktiske og retlige omstændigheder, som søgsmålet støttes på, eventuelt kortfattet, men dog på en sammenhængende og forståelig måde, fremgår af selve stævningen (Rettens kendelse af 28.4.1993, sag T-85/92, De Hoe mod Kommissionen, Sml. II, s. 523, præmis 20, og Rettens dom af 29.1.1998, sag T-113/96, Dubois et Fils mod Rådet og Kommissionen, Sml. II, s. 125, præmis 29).

- 38 For at opfylde disse krav skal en stævning, hvori der nedlægges påstand om betaling af erstatning for skade forvoldt af en fællesskabsinstitution, indeholde de elementer, der gør det muligt at identificere den adfærd, som sagsøgeren bebrejder institutionen, grundene til, at han antager, at der består en årsagsforbindelse mellem adfærden og det tab, han hævder at have lidt, samt karakteren og størrelsen af dette tab (dommen i sagen Dubois et Fils mod Rådet og Kommissionen, præmis 30).
- 39 I den foreliggende sag fremgår det udtrykkeligt af stævningen, at sagsøgeren kritiserer Kommissionen for at have vedtaget artikel 3, stk. 2, i forordning nr. 478/95, som Domstolen erklærede ugyldig. Det anføres i øvrigt klart i stævningen, at sagsøgeren har lidt et tab som følge af, at selskabet mellem 1996 og 1998 betalte et beløb på 828 337,10 DEM med henblik på at købe eksportcertifikater i Costa Rica samt et beløb på 126 356,80 DEM i bankrenter af de beløb, som med henblik på disse køb var blevet trukket på en kassekredit, som var stillet til rådighed af sagsøgerens bank. Endelig angives det i stævningen, at sagsøgeren købte disse certifikater, fordi selskabet var forpligtet til at modtage levering af de bananer, der var omhandlet i kontrakterne, som selskabet havde indgået med producenterne i Costa Rica, og at det for så vidt angår den kategori erhvervsdrivende, som sagsøgeren tilhørte, ifølge den ovennævnte bestemmelse var nødvendigt at fremlægge de nævnte certifikater som betingelse for, at Fællesskabet ville udstede importlicenser for bananer med oprindelse i dette land.
- 40 Sagsøgeren har dermed i tilstrækkeligt omfang beskrevet karakteren og størrelsen af det påståede tab samt grundene til, at sagsøgeren antager, at der består en

årsagsforbindelse mellem den ulovlige adfærd, som foreholdes Kommissionen, og dette tab. Kommissionens indsigelser mod de af sagsøgeren fremlagte beviser henhører under bedømmelsen af sagens realitet og skal følgelig undersøges i sammenhæng hermed. Under retsmødet præciserede Kommissionen i øvrigt, at de argumenter, som den gjorde gældende til støtte for formalitetsindsigelsen, også vedrørte sagens realitet.

- 41 Stævningen opfylder herefter de formelle krav i artikel 19 i statuten for Domstolen såvel som i artikel 44, stk. 1, litra c), i procesreglementet, og søgsmålet skal følgelig admitteres.

Realiteten

- 42 Fællesskabets ansvar i medfør af EF-traktatens artikel 215, stk. 2 (nu artikel 288, stk. 2, EF), forudsætter opfyldelse af en række betingelser vedrørende retsstridigheden af den adfærd, som fællesskabsinstitutionerne hævdes at have udvist, og eksistensen af en skade samt vedrørende årsagsforbindelsen mellem den pågældende institutions adfærd og den påberåbte skade (Domstolens dom af 7.5.1992, forenede sager C-258/90 og C-259/90, *Pesquerias De Bermeo og Naviera Laida mod Kommissionen*, Sml. I, s. 2901, præmis 42, og Rettens dom af 18.9.1995, sag T-168/94, *Blackspur m.fl. mod Rådet og Kommissionen*, Sml. II, s. 2627, præmis 38).
- 43 I denne sag skal betingelserne vedrørende eksistensen af en skade og vedrørende årsagsforbindelsen undersøges sammen.

Parternes argumenter

- 44 Sagsøgeren gør gældende, at det tab, selskabet har lidt, for det første udgøres af den pris, som det mellem 1996 og 1998 betalte for køb af eksportlicenser for bananer med oprindelse i Costa Rica, dvs. 828 337,10 DEM.
- 45 Påtegningen fra sagsøgerens autoriserede revisor, der findes som bilag 2 til stævningen, godtgør i tilstrækkelig grad, at dette tab er lidt. Den samme revisors påtegninger, der er vedlagt sagsøgerens replik, beviser for deres vedkommende, at selskabet reelt har indført bananer med oprindelse i Costa Rica til Fællesskabet. Det er derudover irrelevant at have kendskab til de væsentlige betingelser i de pågældende leveringskontrakter.
- 46 Sagsøgeren bemærker i øvrigt, at forhøjelsen af toldkontingentet generelt påvirkede EF-markedet for bananer i form af en forholdsvis ensartet pris på markedet, men at sagsøgeren til forskel fra de virksomheder, der forhandler bananer med oprindelse i tredjelande, som ikke er deltagere i rammeaftalen, har måttet bære udgifterne til køb af eksportcertifikater. Sagsøgeren anfører, at den tabel, som Kommissionen har fremlagt i forbindelse med sine skriftlige indlæg, viser, at forskellen mellem den gennemsnitlige cif-pris (omkostninger, forsikring og fragt) for Ecuador og prisen for Costa Rica blev større i 1996 og 1997, og gør gældende, at dette er en følge af forhøjelsen af prisen for bananer som følge af forpligtelsen til at købe eksportcertifikater i sidstnævnte land og ikke i førstnævnte.
- 47 Endelig finder sagsøgeren, at det ikke under nærværende sag kan tillades Kommissionen at føre bevis for, at ordningen med eksportcertifikater er nødvendig, når Domstolen i dommene i sagen Tyskland mod Rådet og T. Port-sagen allerede endeligt har fastslået, at et sådant bevis ikke var blevet ført.

- 48 Det hævdede tab omfatter for det andet de bankrenter, som sagsøgeren har betalt efter at have brugt en kassekredit, der var stillet til disposition af selskabets bank, med henblik på købet af de omhandlede eksportcertifikater. Eksistensen af dette tab, som udgør et beløb på 126 356,80 DEM, bevises af en attestation af 21. december 1998 fra sagsøgerens autoriserede revisor og af en skrivelse af 28. december 1998 fra sagsøgerens bank.
- 49 For så vidt angår årsagsforbindelsen mellem den ulovlige adfærd, der foreholdes Kommissionen, nemlig den ulovlige vedtagelse af artikel 3, stk. 2, i forordning nr. 478/95, og det påståede tab, har sagsøgeren anført, at selskabet for at opfylde sine kontrakter med producenterne i Costa Rica om levering af bananer og afsætning af disse i Fællesskabet måtte købe eksportcertifikater og afholde de ovennævnte udgifter.
- 50 Kommissionen har anført, at sagsøgeren ikke i fornødent omfang har bevist, at det påståede tab foreligger, og hvilken størrelse det har, og heller ikke årsagsforbindelsen mellem den angiveligt ulovlige adfærd og dette tab.
- 51 Den har anført, at den autoriserede revisors påtegning, der fremgår af stævningens bilag 2, ikke kan anses for et bevis, da den blot abstrakt anfører samlede beløb. Ifølge Kommissionen anfører sagsøgeren navnlig ingen nærmere oplysninger om selskabets kontrakter om levering af bananer, om de mængder bananer, der var bestemt for Fællesskabets område, om de betingelser, hvorunder bananerne blev importeret, om datoen for indførelsen af ordningen med eksportcertifikater i Costa Rica, om omkostningerne i forbindelse med denne ordning og om det antal eksportcertifikater, der blev købt.

- 52 Kommissionen har endvidere understreget, at det ikke er bevist, at sagsøgeren faktisk har indført bananer med oprindelse i Costa Rica til Fællesskabet, og bemærker, at det ikke kan udelukkes, at en del af eksportcertifikaterne er blevet videreoverdraget til andre erhvervsdrivende. Den autoriserede revisors påtegninger om de importafgifter, som sagsøgeren betalte mellem 1995 og 1998, der findes som bilag til replikken, er irrelevante, eftersom de ikke angiver, hvilke mængder bananer sagsøgeren har indført i Fællesskabet.
- 53 Kommissionen bemærker endvidere, at forhøjelsen af toldkontingentet og nedsættelsen af tolden, som blev aftalt ved rammeaftalen, i vidt omfang har opvejet den ulempe, som de erhvervsdrivende i kategorierne A og C havde, fordi de skulle indhente eksportcertifikater. Begge de nævnte foranstaltninger gjorde det faktisk lettere at indføre tredjelandsbananer i Fællesskabet til skade for EF-bananer og traditionelle AVS-bananer. For det første medførte forhøjelsen af toldkontingentet et større samlet udbud og dermed en tendens til fald i markedspriserne. Dette prisfald berørte i første række EF-bananer og traditionelle AVS-bananer, som af en række grunde er dyrere på EF-markedet. For det andet resulterede nedsættelsen af tolden for indførsler af tredjelandsbananer inden for toldkontingentet i en væsentlig mindre prisudligning. Kommissionen har endvidere vedlagt sit svarskrift en tabel, hvoraf det fremgår, at de gennemsnitlige cif-priser, der blev betalt i årene 1994-1997 for bananer indført i Fællesskabet, lå på samme niveau, hvad enten der var tale om bananer med oprindelse i Columbia, Costa Rica eller Nicaragua eller om bananer med oprindelse i andre latinamerikanske stater, som f.eks. Ecuador.
- 54 Kommissionen har endelig anført, at det ikke kan udelukkes, at sagsøgeren har overvæltet sine udgifter til køb af eksportcertifikaterne på den endelige forbruger.

Retten's bemærkninger

- 55 Det bemærkes, at ifølge fast retspraksis påhviler det den part, som gør gældende, at Fællesskabet har pådraget sig ansvar, at fremlægge afgørende beviser for det påberåbte tabs eksistens og omfang (Domstolens dom af 16.9.1997, sag C-362/95 P, Blackspur DIY m.fl. mod Rådet og Kommissionen, Sml. I, s. 4775, præmis 31, og Retten's dom af 21.6.2000, sag T-537/93, Tromeur mod Rådet og Kommissionen, Sml. II, s. 2457, præmis 36).
- 56 I denne sag udgøres det påståede tab af to poster. For det første omfatter det sagsøgerens udgifter til køb af eksportcertifikater for bananer med oprindelse i Costa Rica. For det andet omfatter det de bankrenter, som sagsøgeren betalte af de beløb, som selskabet med henblik på dette køb havde trukket på en kassekredit, der var stillet til disposition af selskabets bank.
- 57 Vedrørende den første tabspost har sagsøgeren fremlagt en påtegning fra selskabets autoriserede revisor, hvori denne erklærer, at »[sagsøgeren] fra 1996 til 1998 afholdt 828 337,10 DEM til køb af eksportlicenser vedrørende bananer med oprindelse i Costa Rica«. Det fremgår af sagsøgerens skriftlige indlæg og af de bemærkninger, selskabet fremsatte i retsmødet, at de i denne påtegning nævnte udgifter efter sagsøgerens opfattelse i sig selv udgør det tab, selskabet har lidt, og at det er uden interesse at undersøge, hvilken virkning disse udgifter faktisk har haft på rentabiliteten af selskabets handelstransaktioner i den forbindelse. Det påhviler derfor ikke sagsøgeren at fremlægge yderligere oplysninger eller beviser.
- 58 Denne fremgangsmåde kan af flere grunde ikke godtages.

- 59 For det første indeholder den ovennævnte påtegning ingen oplysning, der gør det muligt at kontrollere rigtigheden af det beløb, der er angivet som udgifter til køb af eksportcertifikater.
- 60 For det andet bemærkes, at selv om det antages, at rigtigheden af det nævnte beløb ikke kan anfægtes, er det på ingen måde godtgjort, at sagsøgeren selv faktisk har benyttet samtlige de eksportcertifikater, som dette beløb er angivet for, med henblik på at foretage indførsler af bananer i Fællesskabet. Et sådant bevis er imidlertid nødvendigt i betragtning af — således som Kommissionen har anført uden at blive modsagt af sagsøgeren — at eksportcertifikater, som en erhvervsdrivende er i besiddelse af, i praksis kan blive solgt til en anden erhvervsdrivende eller blive byttet med importlicenser.
- 61 De to påtegninger fra den autoriserede revisor, der foreligger som bilag til replikken, er ikke et endeligt bevis i denne henseende. Således angives det heri blot, at sagsøgeren i 1996, 1997 og 1998 betalte henholdsvis 767 225,38 DEM, 489 029,36 DEM og 1 419,11 DEM i »importafgifter vedrørende indførsler af bananer med oprindelse i Costa Rica«. I mangel af enhver angivelse vedrørende de mængder bananer, som disse samlede beløb vedrører, såvel som om de mængder, det ovennævnte beløb på 828 337,10 DEM svarer til, eller vedrørende de kriterier, den autoriserede revisor har anvendt for at komme til disse beløb, kan det ikke fastslås med den fornødne sikkerhed, at de mængder bananer med oprindelse i Costa Rica, som sagsøgeren indførte i Fællesskabet mellem 1996 og 1998, svarer til de mængder bananer, som selskabet købte eksportcertifikater for i dette land. I øvrigt kan det under alle omstændigheder ikke udelukkes, at en del af de importafgifter, som sagsøgeren har betalt, vedrører bananer, der blev indført i Fællesskabet i henhold til importlicenser for kategori B, med hensyn til hvilke der ikke krævedes fremlagt et eksportcertifikat. Det skal herved bemærkes, at det i en af de ovennævnte påtegninger angives, at sagsøgeren købte »supplerende certifikater vedrørende indførsel af bananer fra Costa Rica«, uden at det angives, hvilken kategori disse certifikater vedrører.

- 62 Sagsøgeren burde så meget mere have sørget for at meddele oplysninger angående disse forskellige forhold, som Kommissionen såvel i svarskriftet som i duplikken udtrykkeligt henledte sagsøgerens opmærksomhed på, at disse oplysninger var nødvendige med henblik på at fastslå eksistensen af det påståede tab og dets størrelse. Til trods for disse bemærkninger har sagsøgeren — således som selskabet indrømmede i retsmødet som svar på et spørgsmål fra Retten — bevidst valgt ikke at meddele disse oplysninger.
- 63 For det tredje bemærkes, at selv om det sagsøgende selskab antages at have benyttet samtlige eksportcertifikater, som det havde købt, for sin egen regning, kan dets fremgangsmåde til at fastslå tabet — som består i, at tabet anses for at svare til de afholdte udgifter — ikke godtages.
- 64 For det første kan det ikke udelukkes, at udgifterne til køb af eksportcertifikaterne, således om anført af Kommissionen, af sagsøgeren delvist eller endog fuldstændigt er blevet overvæltet på virksomhedens salgspriser. Denne mulighed er så meget mere sandsynlig, som de mængder bananer, hvis indførsel i Fællesskabet var betinget af udstedelsen af et eksportcertifikat, udgjorde en væsentlig del af toldkontingentet.
- 65 Sagsøgeren har ikke bestridt, at det er muligt at foretage en sådan overvæltning, og har end ikke benægtet at have gjort det i det konkrete tilfælde. Sagsøgeren har nøjedes med at indvende, at dette argument først var blevet fremført af Kommissionen i retsmødet og derfor ikke kan tages i betragtning af Retten. Denne indvending kan ikke tages til følge, da Kommissionen i sine skriftlige bemærkninger udtrykkeligt henviste til, at det var nødvendigt at fremlægge oplysninger om de omkostningsposter, der vedrørte ordningen med eksportcertifikater, og om de betingelser, hvorunder indførslerne af de pågældende bananer fandt sted. Eftersom sagsøgeren bevidst har valgt at følge en særdeles tilbageholdende fremgangsmåde med hensyn til bevisførelsen, kan Kommissionen ikke med rimelighed kritiseres for at have belyst visse af sine kritikpunkter mere indgående i retsmødet.

- 66 For det andet synes det ikke at være uden grundlag, når Kommissionen gør gældende, at den ulempe, som det var for de erhvervsdrivende i kategorierne A og C at måtte købe eksportcertifikater, i det mindste delvis blev opvejet af de to andre foranstaltninger, som samtidig blev aftalt ved rammeaftalen, nemlig forhøjelsen af toldkontingentet med 200 000 tons og nedsættelsen på 25 ECU pr. tons af tolden for indførsler af tredjelandsbananer inden for dette kontingent. Disse foranstaltninger gavnede ganske vist også de erhvervsdrivende i kategori B, fordi en del af toldkontingentet også var forbeholdt dem. Herved blev de dog kun begunstiget i et mindre omfang, idet den nævnte del var begrænset til 30%, og de resterende 70% tilfaldt de erhvervsdrivende i kategorierne A og C.
- 67 Det følger af det anførte, at den blotte omstændighed — med det forbehold, at den anses for bevist — at en erhvervsdrivende har afholdt yderligere omkostninger som led i sine handelstransaktioner, ikke nødvendigvis indebærer, at han har lidt et hertil svarende tab. I den foreliggende sag har sagsøgeren bevidst begrænset sig til at støtte sin påstand på den ene omstændighed, at selskabet har afholdt visse omkostninger, og har følgelig ikke i fornødent omfang godtgjort reelt at have lidt et tab.
- 68 Med henblik på at bevise, at der foreligger et tab som følge af betalingen af bankrenter og tabets størrelse, har sagsøgeren dels fremlagt en skrivelse fra sin bank, dels en påtegning fra selskabets autoriserede revisor.
- 69 Det hedder i skrivelsen fra banken:

»[...] vi bekræfter hermed at have åbnet kassekreditter for Deres virksomhed siden den 1. januar 1996 til finansiering af dens aktiviteter.

For de forskellige træk på denne kassekredit har vi faktureret Dem følgende debetrenter:

- fra den 1. januar 1996 til den 21. april 1996: 7,50% pro anno

- fra den 22. april 1996 til den 18. maj 1998: 7,00% pro anno

- fra den 19. maj 1998: 6,75% pro anno

[...]«.

70 Den autoriserede revisor udtaler i sin påtegning:

»[...] det fremgår af mine beregninger, at udgifterne til tilbagebetaling af renter som følge af den eksterne finansiering af de omkostninger, der er nævnt i vedlagte dokument, er følgende:

Renter som følge af købet af eksportlicenser:
126 356,80 DEM

[...]

Ved beregningen af renterne vedrørende købet af eksportlicenserne har jeg som dato for trækket på kassekreditterne anvendt datoen for vedkommende licens.

[...]«

- 71 Disse bevismidler er ikke tilstrækkelige som bevis.
- 72 For det første fremgår det af skrivelsen fra banken, at kassekreditten blev stillet til sagsøgerens rådighed til »finansiering af dens aktiviteter« i almindelighed. Sagsøgeren har ikke anført nogen konkret oplysning, hvoraf det fremgår, at virksomheden anvendte denne kassekredit til køb af eksportcertifikater i Costa Rica og ikke til at gennemføre andre transaktioner. Den autoriserede revisors udtalelse om, at han ved beregningen af renterne »som dato for trækket på kassekreditterne har anvendt datoen for vedkommende [eksport]licens«, synes tværtimod at vise, at kassekreditten er blevet brugt til at dække en række ikke nærmere angivne udgifter. Hvis sagsøgeren nemlig virkelig havde trukket beløbene på kassekreditten med henblik på at købe eksportcertifikater, ville den autoriserede revisor have beregnet de påløbne renter af disse beløb på grundlag af den dato, hvor de blev trukket i hvert enkelt tilfælde.
- 73 For det andet bemærkes, at det for at gøre det muligt for Kommissionen og Retten at efterprøve rigtigheden af det påståede beløb påhvilede sagsøgeren — ud over at påvise, hvorledes de lånte beløb var blevet anvendt — at oplyse de nøjagtige trukne beløb, referenceperioden for hvert af de optagne lån og de successive rentesatser, der blev anvendt. Sagsøgeren har under nærværende sag imidlertid blot angivet de forskellige gældende rentesatser og det samlede beløb i renter, der hævdes at være betalt.

- 74 Endelig bemærkes, at tabet, der består i betalingen af bankrenter, under alle omstændigheder er accessorisk i forhold til tabet som følge af udgifterne til køb af eksportcertifikaterne. Da dette sidstnævnte tab ikke er bevist i fornødent omfang (jf. præmis 59-67 ovenfor), kan sagsøgeren ikke opnå erstatning af det førstnævnte tab.
- 75 Det følger af det anførte, at eftersom sagsøgeren ikke i tilstrækkeligt omfang har godtgjort eksistensen af det påståede tab og dets størrelse, kan Fællesskabet ikke ifalde ansvar uden for kontrakt.
- 76 I øvrigt har sagsøgeren ikke ført bevis for, at der er direkte årsagsforbindelse mellem den ulovlige adfærd, som sagsøgeren foreholder Kommissionen, nemlig indførelsen af ordningen med eksportcertifikater ved forordning nr. 478/95, og selskabets påståede tab, således som det efter fast praksis påhviler sagsøgeren (Rettens dom af 18.9.1995, Blackspur m.fl. mod Rådet og Kommissionen, præmis 40, og af 9.7.1999, sag T-231/97, New Europe Consulting og Brown mod Kommissionen, Sml. II, s. 2403, præmis 57).
- 77 Sagsøgeren gør i stævningen gældende, at »den retsstridige krænkelse er [...] årsagen til det tab, som [selskabet] kræver erstattet«. Sagsøgeren forklarer, at selskabet »over for producenten i Costa Rica var forpligtet til at tage levering af varerne«, og at »det for at få udstedt importlicenser for disse bananer og for at kunne sælge dem i Fællesskabet måtte bevise over for den kompetente tyske myndighed, at de tilsvarende eksportlicenser forelå på tidspunktet for ansøgningen om importlicenser«.
- 78 Det må fastslås, at sagsøgeren imidlertid ikke har fremlagt noget bevis for, at der forelå en sådan forpligtelse til at modtage levering, og dette uanset, at

Kommissionen i sine skriftlige indlæg udtrykkeligt understregede, at det var nødvendigt at belyse rækkevidden af en sådan forpligtelse såvel som de andre væsentlige betingelser i leveringskontrakterne med producenterne i Costa Rica.

- 79 Hertil kommer, at sagsøgeren ikke har gjort gældende og så meget mindre påvist, at selskabet havde indgået disse kontrakter før vedtagelsen af forordning nr. 478/95. I stævningen anfører sagsøgeren blot, at »selskabet siden 1995 har haft importkontrakter med bananproducenter i Costa Rica«. I retsmødet, hvor sagsøgeren blev anmodet om at angive nærmere enkeltheder om dette anbringende, anførte selskabet blot ubestemt, at de nævnte kontrakter var blevet »forhandlet« i 1995, og at de pågældende indførsler af bananer var begyndt i løbet af det følgende år.
- 80 Disse forskellige oplysninger om disse kontrakter er særligt påkrævede, når det ikke kan udelukkes, at det hævdede tab, til dels eller i det hele, var følgen af sagsøgerens rent forretningsmæssige afgørelse om at indgå leveringskontrakter med producenter i Costa Rica og ikke med producenter i et andet tredjeland, der ikke havde indført en ordning med eksportcertifikater. Såfremt de pågældende leveringskontrakter må formodes at være blevet indgået før vedtagelsen af forordning nr. 478/95 — hvilket forekommer tvivlsomt — ville det således kun kunne bevises, at en sådan afgørelse ikke forelå, såfremt sagsøgeren havde anført de forhold af retlig og faktisk art, der begrundede, at selskabet ikke mellem 1995 og 1998 kunne frigøre sig fra sine kontraktmæssige forpligtelser. Hvis det må formodes — som det synes at være tilfældet i denne sag — at sagsøgeren indgik disse kontrakter efter vedtagelsen af den nævnte forordning, ville det have påhvilet selskabet at angive grundene til, at det kun havde kunnet henvende sig til producenter i Costa Rica.
- 81 Det følger af det anførte, at ikke alle betingelserne for, at Fællesskabet ifalder ansvar over for sagsøgeren, er opfyldt i det foreliggende tilfælde. Herefter, og uden at det er nødvendigt at tage stilling til spørgsmålet om lovligheden af den adfærd, som Kommissionen kritiseres for, må Kommissionen frifindes for erstatningspåstanden.

Sagens omkostninger

- 82 Ifølge procesreglementets artikel 87, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Sagsøgeren har tabt sagen og bør derfor i overensstemmelse med Kommissionens påstand pålægges at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RET TEN (Femte Afdeling)

- 1) Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber frifindes.
- 2) Sagsøgeren betaler sagens omkostninger.

García-Valdecasas

Lindh

Cooke

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 1. februar 2001.

H. Jung

P. Lindh

Justitssekretær

Afdelingsformand